

Monumentnummer*: 516139

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 januari 2001
Kadaster deel/nr 82996/8

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Alphen aan den Rijn Alphen aan den Rijn Zuid-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Aarlanderveen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Aarlanderveen C 154

Omschrijving**

Inleiding

De SYNAGOGE dankt haar huidige aanzien aan een ingrijpende verbouwing in 1896 als gevolg van een brand in het bestaande gebouw, dat waarschijnlijk in oorsprong uit de eerste helft van de negentiende eeuw dateerde. Het ontwerp van de verbouwing werd gemaakt door de Alphense architect J. Hengeveld jr. Na de Tweede Wereldoorlog is de synagoge als kerk in gebruik genomen door de Remonstrantse Gemeente. Het oorspronkelijke interieur met thorakast, lambrisering en balkon is echter nagenoeg bewaard gebleven, evenals een deel van de oorspronkelijke inventaris die tijdens de oorlog onder de vloer was verstopt. De grootste kandelaar die in 1980 is gevonden, de Chanoeka, is aan Israël geschonken. De aanbouw aan de zuidgevel met nieuwe entreepartij dateert uit omstreeks 1970 en is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Eenvoudig rechthoekig pand van één bouwlaag, opgetrokken in rode baksteen onder een schilddak met gesmoorde kruispannen. In de langshevels ijzeren spitsboogvensters met roedenverdeling en visgraattracering in de koppen. De oorspronkelijke dubbele deur onder een spitsboogvormig bovenlicht is door de aanbouw aan het zicht onttrokken. In het nieuwe portaal naast de deur een gevelsteen met vermelding van de namen van de bestuursleden en de inwijding van het gebouw op 8 november 1896. In de kopse gevel twee ijzeren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

rondboogvensters met helder, blauw en rood glas in een sierroedenverdeling waarin een Davidsster is verwerkt, die ook terugkomt in het roosvenster in de geveltop. In de andere geveltop een identiek roosvenster.

INTERIEUR Het oorspronkelijke interieur uit 1896 is nagenoeg in oorspronkelijke staat bewaard gebleven met onder meer een rijk uitgevoerde uitgebouwde thorakast, de houten paneellambrisering, de banken, het vrouwenbalkon en het tongewelf. De thorakast in de oostwand heeft een dubbele paneeldeur tussen gemarmerde kolommen onder een houten lijst met fronton; boven het fronton een houten bord met Hebreeuwse tekst voorzien van een kroon en geflankeerd door twee zinken siervazen. Rondom is een houten lambrisering met kraalprofielen en spitsbogen aangebracht. De zijgevels zijn voorzien van houten gemarmerde muurstijlen, waaronder zich lange banken bevinden, met genummerde zitplaatsen, tussenschotjes en opklapbare zittingen met bergruimte. In de hoeken zijn kleine banken aangebracht met houten schotten ter afscheiding; schotten zijn voorzien van deurtjes en opklapbare lessenaars. Op twee gemarmerde kolommen is het vrouwenbalkon geplaatst; balkon met houten borstwering met panelen en een hekwerk met smalle gietijzeren spijlen, eveneens voorzien van opklapbare lessenaars. Onder het balkon bevindt zich een rondboog vormige toegang tot het smalle voorportaal, waaraan tevens de deur naar de vroegere 'mikwè', het rituele bad, grenst.

Waardering

De synagoge is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde te weten de oorspronkelijke functie en als uitdrukking van ontwikkelingen in het geestelijke leven in Nederland in de periode 1850-1940 en als herinnering aan de Joodse gemeenschap in Alphen van voor de Tweede Wereldoorlog.

De synagoge met bijbehorend interieur is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde te weten de herkenbare typologie en aan de neogotiek verwante bouwstijl, kenmerkend voor kleine plattelandssynagogen.

Het pand is in hoge mate gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering, een deel van het oorspronkelijke interieur is bewaard gebleven.

Dergelijke kleine en gaaf bewaard gebleven synagogen zijn een zeldzaamheid in Nederland.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Synagoge

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument